

~~x-xmara minn fejn kien qiegħed
ixandar hu.~~

~~Mela, aktarx li dan kollox, San
Gwann kien liebes bħal ma jilbsu
n-nies tar raba — il-Fellahin — fis-
sajf il-Palestina, daż-żmien ukoll:
bħal frarella twila sal-pxiexen tas-
saqajn, ħziem tal-gild, jew terħa, u
f'rashom akāl. Tas-sew li san Gwann
aktarx ma kienx iħabbar fis-sajf,
imma fir-rebbiegħa, għal ħabta li
n-nies kienet tielgħa lejn Ġerusalem,
għal festa tal-Ġhid il-Kbir, imma dik
in-naħa tal-Palestina, ma' tul il Ġur-~~

~~dan, mill-Baħar ta' Tabarija sal-
Baħar il-Mejjet, dejjem sajf. Fejn
semmejt l-ewwel, il-Hoġla, fejn kien
iħabbar san Gwann, qiegħed qisu:
elf, mitejn u diŕghin pied (1,200)
'l isfel minn wiċċ il-baħar Mediter-
ran. Is-shana li tagħmel hemm tal-
biza'. Tinsiex li jien għedt li aħna
ghomna hemm f'xi t-tmienja ta' fil-
ghodu fis-27 ta' Diċembru, jumejn
wara l-Milied, jiġifieri fl-aqqall tax-
xitwa. Għal hekk san Gwann kien
liebes kif jilbsu l-Fellahin fis-sajf.~~

~~BEN JEHUZA.~~

MIRJAM IN-NASRIJA

Kien fl-aħħar tax-xaħar ta' Nisan. Il-ghelieqi ta' madwar l-erba ghorof li minnhom kien magħmul ir-raħal ta' Nasra kienu jħaddru bil-haxix, u bejn il-haxix, xewwiexa ward; u fuq il-ward friefet jittajru. Gewwa s-siġar taż-żebbuġ, tal-ġewż u tal-ghargħar, il-ghasafar ipespsu, telgħin u neżlin, mill-art għas-siġar u mis-siġar għall-art, iġorru il-frac tal-ħaxix niexef u xi malluta suf tan-nagħaġ, halli jagħmlu l-bejta.

Quddiem għorfa mill-ghorof taħt id-dell ta' dielja thaddar, kien hemm mara twila, irqiqa bajdanija, taħsel il-hwejjeg ġewwa ħawt tal-ħaġar. Toghrok u toghrok u terfa' l-biċċiet tal-hwejjeg, thares lejhom biex tara ndafux, u terġa' toghrokhom fl-ilma, bir-rmied tal-lissija.

“Joxwa!” sejhiet il-mara. U kif qalet hekk ħareġ mill-ghorfa tifel ta' xi disa' snin, liebes bħal qmis twila u mhazzem bi ħziem tal-gild; irqajjaq u bajdani, xagħru twil u qastni, u ghajnejh suwed, bħal ommu xorta waħda. “Hawn, māmā!” wegħibha. “Mur sal-ghajjn u ġibli

ġarra ilma”, qaltlu. U s-sabi qabad il-ġarra u telaq lejn il-ghajjn, fuq ruħu u ħafif bħal berqa.

Mirjam, il-mara, fethet in-nifda tal-ħawt u ħalliet l-ilma johroġ. Għasret il-hwejjeg u reġgħet xeħtit-hom fil-ħawt u sadditu mill-ġdid bis-saddieda. Is-sabi wasal bl-ilma dak il-hin u beda jferragh fil-ħawt mill-ġarra. F'daqqa waħda waqaf, u qabad iħares naħa oħra, fejn xi erba' subien kienu għaddejġin, jghajtu u jthaddtu bejnethom.

“Xi ġralek?” staqsietu ommu. “Dawk sejrin!” wegħibha bil-hatfa. “Ha l-ġarra! Ha l-ġarra, ħa mmur magħhom!” “Imma fejn?”, staqsiet hija kif qabdet il-ġarra. Is-sabi rafa' idu, irqiqa u bajda, ġiegħlħa tmejjel rasha lejħ u qalilħa xi ħaġa f'widnejha. “Mela, la tmurx” wegħbitu.

“Māmā, ħallini mmur! Ĥallini mmur!” newwah it-tifel. “Oh...” qalet Mirjam kif għaqddet idejha ma' xulxin. “Mur, mela mur! Inti taf xoghlok!” U t-tifel telaq jiġri għal wara s-subien l-oħra u Mirjam baqgħet thares lejħ sakemm għab wara ħarġa siġar tas-safsâf.

Il-hin ghaddej, u Mirjam hija u tonxor, kull waqt thares, tara kienx ġej it-tifel. Ghaddiet xi nofs siegħa, u mbagħad lemhitu. Kien ġej, mil-wi ftit 'il quddiem, miexi qajl qajl.

“X'għandek?” Staqsietu kif wasal. “Hawn?” weġbiha, u għamel idu fuq kitfu, għan-naha ta' dahru. “Ejja, halli nara”, qaltu u dahħlitu fil-ghorfa. Hallitlu s-sider tal-q m i s, harġitlu dirgħajh mill-kmiem u kix-fitlu dahru sa qaddu. Fuq dahru kellu hames daqqiet, twal, irqaq u homor, magħmula b'xi għasluġ ie-bes, bħal xi żarġun tad-dwieli.

“Min sawtek?” staqsietu. “Huma! Huma, t-tfal”, weġibha. Mirjam ġiebet harqa tal-għażel miblula u haslitlu dahru. Giebet il-kus taż-żejt u dilkiltlu fejn kellu mbenġel u reġgħet libbsitu. Imbagħad qaltu: “Rajt? Inti ridt tmur!”

“Kelli mmur, mâma, għax kieku ma mortx.....”

“Mela għaliex sawtuk?” reġgħet

staqsietu. “Għax l-ewwel riedu jqat-tgħu d-dwieli ta' Magħżuż, u jien ma hallejthomx. Imbagħad riedu jtil-għu fuq il-bejt ta' Sodoq u joqtlulu l-hamiem, u jien ma hallejthomx anqas. Imbagħad bdew isawtuni....”

“Imbagħad?” reġgħet Mirjam. “Imbagħad hareġ Filemon, dak il-Grieg l-oħxon u kien sa jugżahom lir-Rumin tal-Qalġa u jien ma hallejtux. Imma qabel kellhom jagħtuni l-kelma li ma jagħmlux hsara iżjed”. “Iwa.....” tniehdet Mirjam wara sikta qasira. “Simgħan qalli li mħab-ba fik sejf kellu jinfidli qalbi!”

“Imma, mâma, jekk ma jkunx dak is-sejf!.....” wieġeb is-sabi. “Iwa, iwa,” reġgħet Mirjam. “Jekk ma jkunx dak is-sejf, anqas ikun il-Ħelsien!”

“U minn dan... minn dan, imbie-ka jgħidulek il-ġnus kollha!” qal is-sabi.

FRA NAZARENU.

IŻ-ŻEWĠ NISA.

Darba kien hemm raġel Mislēm li kellu żewġ nisa; u lil wahda minn-hom kien iħobbha u jzommha dejjem ma' ġenbu u lill-oħra kien iqab-badha tagħmel ix-xogħol kollu tad-dar. U waqt l-ikel ukoll: lil dik li kien iħobbha kien jgħajjaltilha tiekol miegħu u lill-oħra kien iħalliha tie-kol wehedha.

Darba dar-raġel mar is-suq u ġieb żewġ hutiet il-ġmiel tagħhom, u mar fejn il-mara li kien iħobb u qalilha tmur miegħu u tagħmel kif jagħmel hu. Marru t-tnejn hada l-mara l-haddiema u bdew ifaħħruha fuq kemm kienet taf issajjar, u qalulha li kellhom żewġ hutiet sbieħ u talbuha biex huta minnhom tgħalliha u l-huta l-oħra tixwiha. Dik għam-let mill-aħjar u sajjret iż-żewġ hutiet kif imiss, l-aktar għax hasbet li billi dik inhar kien hemm żewġ xorta ta' ikel, ir-raġel kien sa jgħidilha tmur tiekol magħhom. Imma wara li sajjret u hejjiet il-mejda, ir-raġel bagħtha 'l barra, u qagħad jiekol mal-mara l-oħra, u wara l-ikel għaj-tilha biex tiġi tneħhi l-platti minn fuq il-mejda.

Kif raha r-raġel qalbha sewda saqsieha: “Għaliex inti bil-geddum?” U hi qaltu: “Għax qabel l-ikel faħħartuni, u wara l-ikel ma għaraftuni!” U dal-kliem sar qawl u għadu jingħad sal-lum, meta xi hadd ifittxek meta jaħtieġek, u jtilqek wara li tkun għentu.